



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem Varia Ervditione Noviter evoluta

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

1. Martis comitatus quid significet. Eius effigies. Bellona. Animalia Marti sacra.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

fidere fertur, quia apud Thraces potissimum colebatur, eiusque sacra humanis hostiis fiebant. Antiquissimum ei templum olim Romae fuit in *Campo Martio*, qui nomen inde habet. Mars etiam *Vltor* à Romanis cultu religioso afficiebatur, cui templum Augustus extruxit bello Philippico, quod Caesaris patris sui ulciscendi causâ susceperat. In aditu ejus templi ante fores ab utroque latere Martis & Veneris statuae videbantur, de quorum flagitioso congressu, ejusque manifestatione, in Venere diximus. Nullum etenim scelus tam occultè patratum, quod non protrahatur in lucem seriùs aut citiùs. Neque obscurè Poëta per libidinem Martis & Veneris indicare voluerunt, quandoque milites, hujus utriusque Numinis stipendiarios esse.

Ethica.

I. (a) *Timor, Ira, & Clamor* sunt Martis comites inseparabiles. Ipse curru vehitur cruentam manu vibrans hastam; aurigatur seu regit currum *Bellona*, furiae propior, quam dea. Statius lib. 7. Achilleid.

----- regit ipsa jugales

Sanguinea Bellona manu.

Terror ac Pavor juxta aliquos currum trahunt: secundum alios simul cum Bellona aurigas agunt; aut certè ut Satellites currum stipant. Claud. lib. 1. in Ruffin. inducit Martem loquentem:

Fer galeam, Bellona, mihi, nexùsque rotarum

Tende *Pavor*, frenet celes Formido jugales.

Valerius Flaccus lib. 3. argonaut.

----- Terrorque, Pavorque

Martis equi, sic contextis umbonibus hærent.

Ambitiosus Papinius lib. 3. Thebaid.

----- comunt Furor, Iraque cristas:

Frena ministrat equis Pavor aliger, ac vigil omnia

Fama sono, varios rerum succincta tumultus

Antevolat currum.

Et Claud. lib. 2. de laud. Stiliconis

----- currum patris Bellona cruentum,

Ditibus exuviis tendentem ad sidera quercum

Præcedit, licetorque Metus, cum fratre Pavore

Barbara ferratis innectunt colla catenis.

Formido ingentem vibrat succincta securim.

(a) Martis comites, sunt calamitates belli.

Vir-

Virgilius inter comites Martis etiam *Diras* jungit & *Discordiam*, lib.

1. *Æneid.*

----- lavit medio in certamine Mauors
Celatus ferro, tristésque ex æthere *Diræ*,
Et scissâ gaudens vadit *Discordia* pallâ;
Quam cum sanguineo sequitur *Bellona* flagello.

Idem *Æneid.* 12. Turnum fortissimè pugnantem, cum Marte componens, canit:

Qualis apud gelidi cùm flumina concitus Hebrî
Sanguineus Mauors clypeo increpat, atque furentes
Bella movens, immittit equos: illi æquore aperto
Ante Notos, Zephyrùmque volant: gemit ultima pulsu
Thraca pedum, circùmque atræ Formidinis ora,
Iraque, Insidiæque, Dei comitatus, aguntur.

(b) Pingitur autem Martis imago, sanguineis vir oculis, truci vultu, galeato capite, loricato pectore (Horatius tunicam adamantinam ei circumdat) sinistrâ clypeum, dextrâ hastam præferens; quorum concussu equos stimulat, & in cursum impellit. Circumfunduntur ei à latere, à fronte, à tergo variae pestes, quarum meminimus. (c) *Bellona* & ipsa galeata est, capillis passis, sanguinolenta, flagellum dextrâ sustinet, clypeum lavâ, in quo lupus expressus; unde Martius appellatur à Marone 9. *Æneid.* Nam Marti *canis*, *lupus*, *gallus*, *vultur*, & *picus* sunt sacra. *Canis* fidelitatem significat, necessariam bono militi & militari fortunæ: *Lupus* ferocitatem & rapacitatem bellis familiarem indicat. *Gallus* vigilantiam docet: *Vultur* præfagam providentiam; nam olfactu valet: *Picus* constantiam in labore & oppugnatione: picus enim durissimum lignum tamdiu rostro percutit, dum perfringat & perforet. Benè Tullius: Parùm sunt arma foris, nisi consilium sit domi. Huic deo *Equus* etiam sacer est, eique immolari solitus; quia bellicosum est animal, & ad tubæ sonitum exultat in prælium. De hoc belli signo Maro 3. *Æneid.* ubi in ipso Italiae aditu *Æneas*.

Quattuor hîc (primum omen) equos in gramine vidit
Tondentes campum latè, candore nivali.

Et pater Anchises, bellum ô terra hospita portas:

Bello armantur equi: bellum hæc armenta minantur.

Bellona præterea tubas inflare & Martem accendere cantu dicitur. *Silius* lib. 5. *Punic.* ei facem in manus dat:

Ipsa

(b) Martis effigies. (c) *Bellona*. (d) Marti qua animalia sacra.

Ipsa facem quatiens, ac nigram sanguine multo
Sparſa comam, medias acies Bellona pererrat.

Falcem quoque manu prætendebat. Claudianus lib. 2. in Eutrop.

----- Quid dudum inflare moraris
Tartaream Bellona tubam? quid stringere falcem
Qua populos à stirpe metis?

Ejus Sacerdotes vocabantur *Bellonarii*, de quibus Lactantius lib. 1. c. 21. Eandem Bellonam vocant, in quibus sacris ipsi sacerdotes non alieno, sed suo cruore sacrificant: sectis namque humeris, & utraque manu districtos gladios exerentes currunt, & efferantur, insaniunt, seipſos ferro fauciant. Iidem vaticinabantur stragem populorum, aut everſiones urbium, ubi semel concepto furore transcurrere cœpissent: iisque maxima fides habebatur. Juvenalis Sat. 4.

----- Sed ut fanaticus œstro
Percussus, Bellona, tuo divinat &c.

Coronabatur autem Mars gramine; quod herbam abductis per bellum agricolis fovere censeretur, cum patiatur eam latè serpere. Hinc victus herbam olim porrigebat victori: quæ consuetudo à pastoribus profuxit, qui antiquitus cursu aut alio certamine superati, herbam ex eodem statim loco decerptam, adversario porrigebant. Et Plinio testante, *Corona Obsidionalis* dabatur è viridi gramine, obsessos servanti ac liberanti Duci. Nam summum apud veteres signum victoriæ erat, *herbam porrigere victos*, hoc est, terra & altrice humo, ac etiam humatione cedere.

II. (e) Haud immeritò *Diræ* adduntur Martis comitatui, Acherontis & Noctis filiæ, animorum, sibi malè consciorum exagitatrices, & variarum calamitatum invectrices; secundùm etymon sunt quasi *Deorum iræ*; succinctæ serpentibus, & alis ad volandum & celeriter nocendum præditæ. De his Virgilius lib. 12. *Æneid.*

Hæ Jovis ad solium, sævique in limine regis
Apparent, acuuntque metum mortalibus agris,
Si quando lethum horrificum, morbósque deùm Rex
Molitur, meritas aut bello territat urbes.

Servius in hunc locum easdem facit cum Furiis, & in cœlo quidem *Diras* vocari ait, in terris *Furias & Eumenides*, apud inferos autem *Stygiæ canes*. Quod verò Martis sint comites, sapienter perspexere Poëta, bellum à Superis & Inferis immitti, idque Furiarum ministerio. Hinc Juno bellum in Italia motura Trojanis 7. *Æneid.* Lucti-

(b) *Bella miseria.*